۱

د روژې تعریف

صوم په لغت کې: له صام یصوم او صیاما څخه اخیستل شوی دی، چې د ځان بندولو په معنا سره راځي، برابره خبره ده که دا ځان بندول د خوراک نه وي، که له څښاک نه وي او یا هم له خبرو نه وي.

الله تعالی فرمايي:(فَإِمَّا تَرَيِنَّ مِنَ الْبَشَرِ أَحَدًا فَقُولِي إِنِّي نَذَرْتُ لِلرَّحْمَٰنِ صَوْمًا فَلَنْ أُكَلِّمَ الْيَوْمَ إِنسِيًّا) [مریم (26)].

ژباړه: او که کوم انسان دې ولید، نو ورته ووایه: ما د لوراند لپاره روژه نذر منلې ده، نو ځکه نن له هیڅ سره خبرې نه کوم».

Ketabton.com

نو (صوم) دلته د خبرو څخه د ځان ساتلو په معنا سره ذکر شوی دی.

[لسان العرب لابن منظور].

او د شریعت په اصطلاح کې: د سبا صادق له ختلو څخه تر لمر پرېواته پورې په نیت سره د خوراک، څښاک، جماع او نورو روژه ماتوونکو شیانو څخه ځان ساتلو ته وايي.

د روژې حکم

د رمضان روژه د اسلام رکن دی چې په قران، سنت او د امت په اجماع سره په هر مسلمان فرض ده.

الله تعالی فرمايي: (يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا كُتِبَ عَلَيْكُمُ الصِّيَامُ كَمَا كُتِبَ عَلَى الَّذِينَ مِن قَبْلِكُمْ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ) [بقرة (183)].

ژباړه: هغو کسانو چې ایمان يې راوړی دی! پر تاسو باندې روژه فرض کړی شوې ده لکه چې فرض کړی شوې وه پر هغو کسانو چې له تاسو نه مخکې وو، د دې لپاره چې تاسو متقیان شئ.

او په بل ایت کې فرمايي: (شَهْرُ رَمَضَانَ الَّذِي أُنْزِلَ فِيهِ الْقُرْآنُ هُدىً لِلنَّاسِ وَبَيِّنَاتٍ مِنَ الْهُدَى وَالْفُرْقَانِ فَمَنْ شَهِدَ مِنْكُمُ الشَّهْرَ فَلْيَصُمْهُ) بقرة (185).

ژباړه: د رمضان میاشت هغه ده چې په هغې کې قرآن نازل کړی شوی دی، چې د خلکو لپاره هدایت دی، او د هدایت او د فرقان (د حق او د باطل بېلوونکي) ښکاره دلیلونه دي، نو په تاسو کې چې څوك دې میاشتې کې حاضر و، نو هغه دې د دې روژې ونیسي.

رسول الله ﷺ فرمايي: اسلام په پنځوو ستنو ولاړ دی: اول د الله تعالی د توحید او د محمد رسول الله ﷺ د رسالت گواهي کول، دویم لمونځ کول، دریم زکات ورکول، څلورم حج کول او پنځم د رمضان د میاشتې روژه نیول. اسلامي امت د روژې په فرضیت اجماع کړې او هر څوک يې چې له فرضیت منکر شو کافر دی. [متفق علیه]. [مراتب اللجماع لابن حزم الظاهري].

٣ د روژې د فرضیت شرطونه

روژه په لاندې کسانو باندې فرض ده:

1. مسلمان: په کافر روژه نشته.

2. عاقل: په لېوني روژه نشته.

3. بالغ: په نابالغ ماشوم روژه نشته.

4. روغ: په هغه ناروغ روژه نشته چې د روژې په نیولو سره یې ناروغي زیاتېږي، یا یې په رغېدو کې وروسته والی راځي.

5. مقیم: په مسافر د رمضان روژه نشته، بلکې که ډېر تکلیف نه و؛ بیا مستحب ده چې روژه ونیسي.

6. قادر: په هغه چا روژه نشته چې طاقت یې نه لري، لکه شیخ فاني، هغه ناروغ چې د رغېدو امکان یې نه وي، حامله ښځه، هغه ښځه چې ماشوم ته تی (شېده) ورکوي او د روژې په نیولو سره ښځې ته او یا یې هم ماشوم ته د ضرر رسېدو وېره وي.

7. د حیض او نفاس نه پاکوالی: هغه زنانه چې د حیض یا نفاس په حالت کې وي روژه پرې نشته خو وروسته به یې قضایي راوړي.

- یادابښت: دا شروط ټول په قران او حدیث کې ثابت دي.

د روژې ارکان او فضیلت

1. نیت: او د نیت ځای زړه دی او دا کافي ده چې له اولې ورځې نه د ټولې میاشتې د روژو نیت وشي، د پیشنمي لپاره تیاری، د روژې د بندولو لپاره د صبا د ختلو تالاش کول او داسې نور د نیت قایم مقام دي.

2. له روژې ماتوونکیو شیانو نه ځان بندول: چې خوراک، څښاک او جماع ده (یعنې د خېټې او د عورت له شهوت نه ځان بندول).

3. وخت: د روژې وخت د فجر صادق (صبح صادق) له ختلو نه تر لمر پرېوتلو پورې دی.

رسول الله ﷺ فرمایي: (چا چې د ایمان له امله او د ثواب په نیت روژه ونیوله؛ نو ټول مخکني گناهونه به ورته وبخښل شي. [صحیح بخاري].

که روژه دې د ایمان له امله ونیوله، نه د وزن کمېدو یا صحتمندی یا نورو گټو لپاره؛ نو تا په حدیث کې د روژې له شرطونو نه لومړی شرط بشپړ کړ او که روژه دې د ثواب گټلو په نیت ونیوله، نه د ریا کاری په نیت؛ نو په حدیث کې د روژې دویم شرط دې بشپړ کړ چې همدی سره تاته د رسول الله ﷺ له طرفه دا زیری دی چې ټول مخکني گناهونه به درته وبخښل شي(ان شاء الله تعالی).

د روژې د فرضيت حکمت

روژه ډيرې ګټې لري او دغه ټولې ګټې د هغه څه پر محور چورلي چې الله تعالی د هغه لپاره مشروع ګرځولې ده چې هغه (تقوا) ده. تقوا دا خبره په ډاګه کوي چې الله تعالی مونږ ته د کومې خبرې امر کړی دی، مونږ يې سرته رسوو او له څه نو مو چې بندوي ځان ترې ژغورو، الله تعالی فرمايي:

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا كُتِبَ عَلَيْكُمُ الصِّيَامُ كَمَا كُتِبَ عَلَى الَّذِينَ مِن قَبْلِكُمْ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ (بقره-183)

ژباړه: هغو کسانو چې ايمان يې راوړی دی! پر تاسو باندې روژه فرض کړی شوې ده لکه چې فرض کړی شوې وه پر هغو کسانو چې له تاسو نه مخکې وو، د دې لپاره چې تاسو متقيان شئ.

په دې ايت کې د (لعل) لفظ د علت (لامل) په بيانولو دلالت کوي، يعنې روژه له دې امله ونيسئ چې د الله تعالی ويره (تقوا) په تاسو کې پيدا شي او بيا د الله اوامر منئ او د حرامو څخه ځان ساتئ.

د روژې نه نیوونکي حکم

څوک چې په رمضان کې د کوم شرعي عذر له امله لکه(سفر، مرض، او داسې نور...) روژه ماته کړي؛ نو پر ده هیڅ ملامتیا نشته؛ خو که یو کس پرته له شرعي عذر نه روژه ماته کړي؛ نو اول یې باید حالت ته وکتل شي، که د سستی، تنبلی او نفساني خواهشاتو له امله یې ماته کړي وي لکه (خوراک، څښاک، جماع کول او داسې نور) او په دې عقیده وي چې د رمضان د میاشتې روژه نیول فرض او د اسلام رکن دی؛ نو داسې انسان ګناهګار او د لویې ګناه مرتکب دی، که یې د خلکو په مخکې ماته کړې وي؛ نو دا فاسق او ښکاره ګناه کوونکی دی.

حافظ ذهبي رحمه الله فرمايي: د مومنانو په نزد دا ثابته خبره ده چې څوک د رمضان روژه پرته له کوم شرعي عذر څخه ماتوي نو دا کس د زناکار او همېشني شراب خور نه غټ ګناهګار دی [الکبائر].

مګر هغه څوک چې د رمضان د روژې له فرضیت نه انکار کوي، لکه یو سړی ووايي د رمضان روژه له سره شته نه؛ نو دا سړی د ټولو علماوو په اجماع کافر دی، ځکه د رمضان روژه له ضروري احکامو څخه ده او دا د دین یو رکن دی چې اسلام دین پرې ولاړ دی؛ څوک چې له دې نه انکار کوي او ماتول یې حلال بولي؛ نو ده د اسلام اصل مات کړ.

۷

د روژه خوړونکي سزا

د دې نه دلته مراد: د هغه چا لپاره دنیوي سزا ده چې له شرعي عذر نه پرته يې په قصد سره د رمضان روژه ماته کړی وي:

د داسې کس عقوبت د هغه په عقیدې پورې اړه لري، که یو کس له عذر پرته روژه وخوري؛ خو فرضیت نه يې انکار نه کوي؛ نو دا به یا په دورو وهل کیږي، یا به بندي کیږي او د رمضان د میاشتې تر پایه به د ورځې له خوراک او څښاک نه لرې ساتل کیږي، یا دا چې امیر المؤمنین به وړته کومه بله مناسبه سزا وټاکي د دې لپاره چې د ده او نورو روژه خورو لپاره د عبرت درس وګرځي، خو هغه کس چې د رمضان د روژې خوړل حلال ګني؛ نو هغه به وژل کیږي.

شیخ الاسلام ابن تیمیه رحمه الله وايي: که یو کس د پوهې با وجود د رمضان د روژې خوړل روا ګڼي؛ نو د داسې کس وژل واجب دي، هو که په حرام والي يې عقیده ساتي؛ نو په دې صورت کې به د مسلمانانو امیر د ده لپاره د حالت مطابق سزا ټاکي.

[مجموع الفتاوی].

۸ د روژې مستحبات او مکروهات

» د روژې مستحبات:

1. پېشنمی: په پېشنمي کې وروسته والی کول مستحب عمل دی.

2. د ورځې په اوږدو کې او د روژه ماتي پر مهال دعاګانې غوښتل.

3. په روژه ماتي کې تادي کول: يعنې د لمر له پرېوتلو سره سم روژه ماتول.

4. په تازه خرما روژه ماتول: چې عدد یې طاق وي، که تازه نه وي نو په وچه خرما او که دا هم نه وي؛ نو بيا په اوبو سره مستحب دي.

5. روژه نيوونکو ته روژه ماتی ورکول.

6. نوافل ډېر کول: (تلاوت، تراويح، صدقه، اعتکاف...)

7. په مسجد کې د جمعې د لمانځه پابندي... او داسې نور د خير کارونه سر ته رسول.

» د روژې مکروهات

1. په مباحاتو کې اسراف کول: لکه په مضمضه يا استنشاق کې مبالغه کول او همدارنګه بې ضرورته د خوراک خوند کتل.

2. د روژې مستحبات پرېښودل: لکه په پېشنمي کې (د روژې بندولو کې) تادي کول يا ماښام د روژې په ماتولو کې وروسته والی کول.

3. د الله تعالی له ذکر نه پرته بې ضرورته ډېرې خبرې کول او په لوبو شپې شبګيرول.

4. بد اخلاقي کول: لکه حسد، کينه، دروغ ويل، د بې حيايی خبرې کول، نامحرمو ته کتل او داسې نور...

د روژې مباحات

1. روژه کې د جنابت، حیض یا نفاس غسل سهار ته وروسته کول.

2. د هغه شیانو تیریدل چې ځان ترې نه ساتل کیږي، لکه: لاړې، بلغم، ګرد غبار او داسې نور...

3. د اړتیا په وخت کې د خوراک خوند کتل، لکه په کور کې د پخلي پر مهال یا په بازار کې د سودا اخیستلو پر مهال یا ماشومانو ته د خوراک ورکولو پر مهال د خوراک خوند کتل خو تېروې به یې نه.

4. د عطرو یا نورو شیانو بویول، سترګې تورول او مسواک وهل.

5. لمبل یا په اوبو کې غوپه کېدل: په هغه صورت کې چې اوبه تیرې نه شي.

6. د هغه شیانو په واسطه درملنه کول چې معدې ته نه ځي، لکه: په رګ یا غوښه کې د هغه ستنې (پیچکارۍ) کول چې د تغذیې لپاره نه وي جوړه شوي او د مړښت سبب نه کیږي.

7. سترګو او غوږونو کې څڅک اچول هم جایز دي.

۱۰ د روژې باطلونکي (ماتوونکي)

1. د روژې د شرایطو نه د کوم شرط ماتیدل: لکه د مسلمان مرتد کیدل، د عاقل لیوني کېدل یا د یوې ښځې حیض یا نفاس راتلل.

2. د روژې له ارکانو څخه کوم رکن ماتیدل، لکه: په قصد سره خوراک، څښاک کول(که په سهوې سره وشي؛ نو بیا روژه پرې نه ماتیږي). په جماع (کوروالي) او په قصد سره د مني ویستلو باندې. نوټ: د رمضان په میاشت کې د ورځې احتلام (خوب کې د غسل اووښتل) روژه نه ماتوي.

3. قصدا ګانګې (استفراغ، التهی) کول (که غیر اختیاري وشي نو بیا پرې روژه نه ماتیږي).

4. په حجامت سره وینه ویستل(ښکر لګول)، ځکه رسول الله ﷺ فرمايي: د ښکر لګوونکي او ښکر لګول شوي دواړو روژه ماتېږي. [صحیح دی ابو داود او نورو روایت کړی].

د ښکر لګوونکي روژه ځکه ماتیږي چې دا په خولې سره وینه وباسي؛ نو امکان لري چې وینه یې تیره شي او که حجامت په پرمخ تللو وسایلو سره وو؛ نو بیا د ده روژه نه ماتېږي، یواځې د هغه کس روژه ماتیږي چې ښکر ورته لګول کیږي.

Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library